

Eric Schipper (links) en Herman de Vries gaven leiding aan het onderzoek Bandai.

Het illegaal dempen van een sloot in de Alblasterwaard.

Afval dumpen in plaats van sloten dempen

De milieupolitie had het vermoeden dat een loonwerkbedrijf sjoemelde met groenafval. De milieudienst wist dat deze onderneming de regels slecht naleefde. Politie en milieudienst bundelden de krachten en wisten twee malafide recyclingbedrijven binnen vier maanden voor de rechter te brengen. Opbrengst: ruim 220 duizend euro.

Twee jaar geleden trok een afvalverwerker in de Alblasterwaard de aandacht van de milieupolitie in de regio Zuid-Holland Zuid. Het ging om een loonwerker die zich had gespecialiseerd in het verwerken van groenafval. Volgens de milieuvergunning mocht het bedrijf korte tijd maximaal 1000 kubieke meter groenafval opslaan, maar daar hield men zich meestal niet aan.

Eric Schipper, teamchef van het Interregionaal Milieuteam (IMT) Zuid-West: „Er lag soms veel te veel afval langdurig te composteren en omwonenden uit het dorp Bleskensgraaf klaagden over stank.” De Milieudienst Zuid-Holland Zuid (een samenwerking van 19 gemeenten) had dan ook veel te stellen met de loonwerker. Nadat de informatieafdeling van de IMT een risicoanalyse had gemaakt, besloot het Functioneel Parket tot nader onderzoek onder de werknaam Bandai. (Schipper: „Dat het onderzoek is vernoemd naar een Japanse berg heeft geen speciale betekenis. We kiezen altijd de naam van een berg.”) Opsporingsambtenaar Herman de Vries draaide namens de Milieudienst Zuid-Holland Zuid mee

in het strafrechterlijke onderzoek. Hij was al goed bekend met het bedrijf. Bandai moest zichtbaar maken dat de milieuvergunning slecht werd nageleefd, politie en gemeente wilden weten waar het afval bleef en of het bedrijf conform de regels afval vergaarde.

Houtsnippers

Naast het groen uit eigen loonwerk accepteerde het bedrijf groenafval van andere loonwerkers en gemeentelijke onderhoudsdiensten. Takken en bomen werden op het terrein verkleind tot houtsnippers. Een groot deel van het materiaal werd hergebruikt voor slootdempingen. De onderneming kreeg geld voor de inname en leverde het verhakselde hout aan boeren in de regio. Schipper: „De boeren kregen geld als de loonwerker de houtsnippers kon dumpen in hun sloten.”

Boeren in het veenweidegebied hebben een economisch belang om sloten te dempen. Grote, aaneengesloten landerijen zijn efficiënter te bewerken en daarom worden de sloten eerst uitgegraven, volgestort met houtsnippers en afgedekt met de uitgegraven grond

en uiteindelijk ingezaaid. Sloten dempen mag echter alleen met ontheffing van het waterschap en de provincie. Het waterschap bepaalt of het mogelijk is de waterafvoer te beperken en de provincie let op behoud van de landschappelijke waarde van het gebied. Is dempen toegestaan, dan gelden er uiteraard eisen aan het (afval)materiaal waarmee de sloot wordt gedempt.

Giftige hars

Het politieteam onderzocht een reeks slootdempingen en ontdekte dat er naast snoeihout ook plastic en puin in de voormalige sloten was gekieperd. In de drassige veenbodem zakt het puin heel diep de grond in. Het snoeihout was afkomstig van coniferen. De giftige hars van deze boom vervuult het grondwater.

Het bedrijf werd een paar weken continu in de gaten gehouden. Vooral in het weekeinde werden er regelmatig vrachtwagens gelost waarvan de lading niet eerst werd gewogen. De milieuvergunning schrijft voor dat al het afval wordt gewogen en dat de samenstelling en afzender worden genoteerd. Schipper: „Van sommige ladingen hield men liever geen boekhouding bij.”

Landeigenaar

Nadat op afstand genoeg informatie was

verzameld, namen Schipper en zijn collega de bedrijfsadministratie in beslag. „We hebben de computers geback-up't. Zo konden we zien welke afvalstoffen de ondernemer had geaccepteerd en wat hij daar verder mee had gedaan. Als het snoeihout naar boer x was gebracht, dan controleerden we of die boer een ontheffing had voor het dempen van een sloot.”

Die controles van IMT en de Milieudienst bleven niet onopgemerkt. „Het nieuws verspreidde zich als een lopend vuurtje. Toen we twee boeren hadden bezocht, zat de rest ons al op te wachten. Ze zagen de bui hangen.”

Boeren moeten ontheffing aanvragen voor het dempen van een sloot. Maar het bedrijf dat de sloot dempt, is ook verplicht bij de landeigenaar te controleren of er ontheffing is verleend. Daarom moest in een aantal gevallen zowel tegen de boer als tegen het loonwerkbedrijf proces-verbaal worden opgemaakt.

Bij de inval in het bedrijf werd niet alleen de administratie in beslag genomen. De provincie Zuid-Holland en de Milieudienst waren ook present omdat de provincie een dwangsomprocedure was gestart vanwege de niet-vergunde opslag van groenafval. „Dezelfde dag heeft de bestuurlijke toezichthouder een brede milieucontrole gehouden. De onderneming was verbolgen over de drukte, maar je maakt door zo gezamenlijk op te trekken wel duidelijk dat het menens is.”

Volume of gewicht?

De nauwe samenwerking tussen twee bedrijven – Vof MM van de Beek en

RRT Betuwse Groenrecycling uit Neerijnen (RRT staat voor Reststoffen Recycling Techniek-red) – vormde de kern van de overtredingen. RRT zorgde dat het groenafval binnenkwam en Van de Beek huurde de machines van RRT om hout te versnipperen. De bedrijven brachten over en weer kosten in rekening en probeerden zo een boekhoudkundig rookgordijn te leggen. Het Digitale Expertisecentrum van de politie draaide back-ups van de administratie van de weegbrug en analisten maakten vervolgens zoveel mogelijk gaten in de boekhouding zichtbaar. Heel veel volle vrachtwagens bleken niet geregistreerd te zijn. Het bleek lastig om de verschillende administraties goed te vergelijken. De boekhouding van de inrichting was gebaseerd op gewichtsgegevens die waren gekoppeld aan de weegbrug. De vergunning voor het dempen van sloten ging echter over volumes: de sloot is zo lang, zo breed en zo diep en dan mag er maximaal zoveel kubieke meter dempmateriaal in. Schipper: „We hebben een reeks deskundigen geraadpleegd en zelfs het Nederlands Forensisch Instituut, maar we konden niet tot een betrouwbare schatting van de soortelijke dichtheid komen. Het maakt immers een groot verschil om wat voor soort hout het gaat, hoe lang het er al ligt, hoe warm het is geweest, of het geregend heeft en ga zo maar door.”

Eenmaal kon het milieuteam overtreders op heterdaad betrappen. De provincie heeft het werk toen meteen stilgelegd. „Maar als een sloot eenmaal gedempt is, kun je achteraf nauwelijks

meer controleren of dat volgens de ontheffing is gebeurd.”

Imago

Acht handhavers zijn vier maanden in touw geweest met Bandai. Tegen achttien agrariërs is proces-verbaal opgemaakt wegens slootdempingen zonder ontheffing. In 22 gevallen hadden de boeren een ontheffing en was niet meer aan te tonen dat de vergunning was overtreden. Eén gemeente kreeg een proces-verbaal vanwege het verharden van een weg zonder ontheffing. De boeren met een proces-verbaal zijn onlangs veroordeeld tot boetes van € 4000,- tot € 8750,- per bedrijf. „Dat kwam hard aan in de regio en het heeft het imago van de afvalverwerkers evenmin goed gedaan.”

Het recyclingbedrijf en de loonwerker zijn veroordeeld tot ieder een boete van € 23.500,-. Bovendien besloot de rechter tot ontneming van het verkregen financiële voordeel. „We hebben aannemelijk kunnen maken dat elke onderneming in een jaar tijd € 87.507,- extra heeft verdiend door zich niet aan de wet te houden.” De rechter vonniste dat beide bedrijven dat bedrag moeten terugbetalen, waardoor de totale boete op ruim € 220.000,- komt.

Nadere inlichtingen:

Eric Schipper, teamchef IMT Politie Rijnmond, tel. 010 - 274 20 50, eric.schipper@rijnmond.politie.nl

Tekst: Marion de Boo

Foto: Peter van Es, Politie Rijnmond